

FÖLDMŰVELÉSÜGYI ÉRTESÍTŐ

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

12. Szám	Tárgy	Oldal
	Közlemény	
	Az Országos Főállatorvos 7/2017. számú határozata ----- a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásban benyújtott „Nagykőrűi ropogós cseresznye” (OFJ) kérelem megjelentetéséről -----	555 567
	A géntechnológiai hatóság közleménye engedély tervezeteknek társadalmi konzultáció érdekében történő közzétételéről -----	576

Közlemények**Az Országos Főállatorvos 7/2017. számú határozata**

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Éltv.) 42. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, tekintettel arra, hogy Magyarország 2014 óta mentesítési tervet hajt végre a sertések reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómája (a továbbiakban: PRRS) ellen, melynek célja az ország teljes területének mentesítése 2020. december 31-re; továbbá tekintettel a mentesítés eddig elért eredményeire, a mentesítés sikeres befejezése érdekében meghoztam az alábbi

HATÁROZATOT:

- 1. Elrendelem a határozat 1. mellékletét képező Nemzeti PRRS Mentesítési Tervben foglaltak végrehajtását a 2. melléklet szerinti menetrendnek megfelelően.**
- 2. 2017. november 24. napjával elrendelem továbbá az alábbiakat:**
 - a) Tenyésztési vagy továbbtartási célból sertést Magyarország teljes területére beszállítani csak PRRS vírusával nem fertőzött állományból szabad.**
 - b) PRRS-sel fertőzött állományból sertés Magyarország teljes területére csak azonnali vágásra és csak abban az esetben szállítható, ha a fertőzött állományból származó sertések levágása a rendeltetési helyen (célvágóhíd) a megérkezést követően haladéktalanul megtörténik;**
 - c) Tenyészsertés kizárólag tizennégy napnál nem régebbi, egyedi, menteséget alátámasztó eredmény birtokában szállítható be Magyarországra.**
 - d) Valamennyi, Magyarország területére beszállított sertést hatvan napig karanténozni szükséges, és a karanténba érkezést követően a hatályos Nemzeti PRRS Mentesítési Tervben meghatározott vizsgálatokat kell elvégezni. A sertéseket a diagnosztikai vizsgálatok kedvező eredménye esetén, a karantén lejárta után lehet beszállítani az állományba. Amennyiben a diagnosztikai vizsgálatok a karanténozott állatok PRRS fertőzöttségét igazolják, a teljes, karanténban tartott állomány kizárólag vágásra értékesíthető és az állattartó állami kártalanításra nem jogosult.**

E határozatot a Földművelésügyi Minisztérium hivatalos lapjában, honlapján, valamint a nemzeti hírügynökségen keresztül kell közzétenni. A határozat közzélése időpontjának az első közzététel időpontja minősül.

Amennyiben az állattartó e határozat rendelkezéseinek nem, vagy nem megfelelően tesz eleget, úgy az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező élelmiszerlánc-felügyeleti szerv bírságot szab ki, vagy egyéb intézkedést foganatosít.

E határozattal szemben közigazgatási eljárásban további jogorvoslatnak helye nincs, az a közléssel jogerős, azonban a határozat közzésétől számított harminc napon belül – jogszabálysértésre hivatkozással – a határozat bírósági felülvizsgálata kérhető. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak (1027 Budapest, Tölgyfa utca 1-3.) címzett keresetlevelet a Földművelésügyi Minisztériumhoz (1055 Budapest, Kossuth tér 11.) kell benyújtani, vagy címére ajánlott küldeményként postára adni. A közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatának illetéke 30.000 Ft, a feleket a perben tárgyi illeték-feljegyzési jog illeti meg. A keresetlevélnek a határozat végrehajtására nincs halasztó hatálya, azonban a keresetlevélben a végrehajtás felfüggesztése kérhető. A keresetet a bíróság – tárgyalás tartására irányuló kérelem hiányában – tárgyaláson kívül bírálja el.

INDOKOLÁS

Magyarország a sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedésekről szóló 1323/2012. (VIII. 30.) Korm. határozat alapján 2014 óta mentesítési programot hajt végre a PRRS ellen. A mentesítési program eredményeként 9 megye teljes területe és 3 megyében összesen 11 járás területe mentes, továbbá hamarosan újabb 2 megye eléri a mentességet.

Annak érdekében, hogy a PRRS elleni mentesítés sikeresen befejeződjön és 2020. december 31-re az ország teljes területe PRRS mentessé váljon, szükséges a már mentes területek visszafertőződés elleni fokozottabb védelme, és a mentesítés alatt álló területek mentesítési folyamatának elősegítése azáltal, hogy Magyarországra – az azonnali vágási célra történő szállítást kivéve – PRRS-sel fertőzött sertést ne lehessen beszállítani.

Az Éltv. 28. § d) pontja alapján a miniszter az élelmiszerlánc-felügyelet területén nagy nemzetgazdasági kárral fenyegető vagy közegészségügyi szempontból veszélyes állatbetegségek felszámolására állami pénzeszközökkel támogatott, az állatállományoknak a betegségtől való mentesítésére országos programot, valamint a betegség előfordulásának felmérésére ellenőrző, illetve monitoring-vizsgálati programot rendelhet el.

Az Éltv. 52. § (3) bekezdésében foglaltak szerint nagy gazdasági kárral fenyegető, illetve nemzetközi kereskedelmet akadályozó fertőző állatbetegség kitörésekor - amennyiben azt a fertőző állatbetegség rendkívüli veszélye indokolja - a miniszter megtilthatja az élő állat, állati eredetű termék és élelmiszer, takarmány, továbbá járványos állatbetegség terjesztésére alkalmas egyéb áru Magyarország területéről történő kiszállítását, behozatalát, illetve a betegség terjedésének megállításához, valamint a betegség felszámolásához szükséges állat-járványügyi intézkedéseket fogantatosíthat.

A földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet) 16. § (2) bekezdésében foglaltak értelmében a miniszternek az Éltv. 28. § a)-d) pontjában, 52. § (3) bekezdésében, valamint 71. § (1) bekezdésében leírt feladatait átruházott hatáskörben az országos főállatorvos gyakorolja.

A bírósági felülvizsgálat lehetősége és feltételei a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (2) bekezdésén, 109. § (1) bekezdésén, az illeték mértéke és az illeték-feljegyzési jog az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 43. § (3) bekezdésén és 62. § (1) bekezdés h) pontján alapul.

Határozatomat a fent hivatkozott jogszabályhelyek, valamint a Ket. 71. § (1) bekezdése és 72. § (1) bekezdése alapján hoztam meg. Hatáskörömet az Éltv. 28. § d) pontja, 42. § (4) bekezdése, 52. § (3) bekezdése, valamint a 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 16. § (2) bekezdése állapítja meg.

Budapest, 2017. november 10.

1. melléklet: Nemzeti PRRS Mentésítési Terv
2. melléklet: Magyarország sertésállományainak PRRS elleni mentesítésének menetrendje

Dr. Bognár Lajos s. k.
országos főállatorvos

Nemzeti PRRS Mentésítési Terv

1. A Nemzeti PRRS Mentésítési Terv célja

A Nemzeti PRRS Mentésítési Terv (a továbbiakban: NMT) célja a hazai sertésállomány PRRS fertőzöttségének - ezáltal a betegség okozta gazdasági kártételnek - megszüntetése, valamint a magyar sertéságazat nemzetközi versenyképességének hosszú távú, fenntartható növelése.

A sertésállományoknak a sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájától való mentésítéséről szóló 3/2014 (I. 16.) VM rendelet (továbbiakban: Rendelet) módosító, az egyes állategészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló **64/2016. (IX. 19.) FM rendelet** 2016. szeptember 24-én lépett hatályba. A módosításokra azért került sor, mert a PRRS mentésítési folyamatának első, ún. pilot szakasza 2016. június 30-ával lezárult.

A pilot projekt rendkívül sikeres volt, 2017. augusztusára kilenc megye és további tizenegy járás rendelkezik a NÉBIH által kiadott mentes minősítéssel: Vas, Zala, Baranya, Fejér, Tolna, Pest, Nógrád, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyék mellett Hajdú-Bihar és Csongrád megyében négy-négy járás (a Berettyóújfalui, a Balmazújvárosi, a Nyíradonyi és a Hajdúhadházi járás, illetve a Csongrádi, a Hódmezővásárhelyi, a Mórahalomi és a Szegedi járások), Jász-Nagykun-Szolnok megyében pedig három járás (a Jászberényi, a Tiszafüredi és a Szolnoki). További két megyében (Somogy és Szabolcs-Szatmár-Bereg) egy-egy telep akadályozza a mentessé nyilvánítását. Emellett, 2016-ra az ország valamennyi kislétszámú sertéstelepe PRRS-től mentessé vált.

2017. november 1-jétől az ország teljes területe mentes vagy mentésítés alá vont területnek minősül.

Az egész ország mentes státuszának elérésére a végső határidő 2020. december 31.

2. Fogalom meghatározások

- 2.1. *Hízósertés:* Legalább 100 napos, vágásra értékesítésre felnevelt sertés.
- 2.2. *Növendék (vagy előhízó) sertés:* Sertések életkor szerinti csoportja, mely a választás napjától 100 napos korig tart.
- 2.3. *Szopós malac:* Fialástól a választás napjáig, táplálék igényét túlnyomórészt kocatejjel fedező sertés.
- 2.4. *Választott malac:* Általában 21-42 (kisüzemben akár 56) életnap körüli, már nem kocatejjel táplált malac.
- 2.5. *Mentes terület:* a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) határozatával mentesnek minősített járás, megye vagy régió.
- 2.6. *Magye, járás:* Jelenleg érvényes közigazgatási egység.
- 2.7. *Régió:* egymással földrajzilag szomszédos megyék területe.
- 2.8. *Minősítő vizsgálat:* Hatósági intézkedések céljából az állomány fertőzöttségének vizsgálata szerológiai módszerrel.
- 2.9. *Alkalmazható szerológiai és virológiai vizsgálatok:* Az OIE ajánlásait figyelembe véve a Nemzeti Referencia Laboratórium (NRL) hatáskörébe tartozik, hogy a szerológiai és virológiai vizsgálatok elvégzésénél melyik módszert illetve módszereket kell használni.
- 2.10. *PRRS mentes állomány:* a Rendelet 4. § (2) bekezdése szerint mentes állomány, illetve az állomány mentességéről a származási ország illetékes állategészségügyi hatósága által kiadott aláírt, lepecsételt igazolással (hatósági igazolással) rendelkező állatcsoport.

2.11. *PRRS szempontjából „A” minősítésű állomány:* olyan állomány, melyben - mentesítési programot folytatnak és amelynek eredményeként laboratóriumi vizsgálatokkal folyamatosan igazolt a telep utódállományának virológiai értelemben vett negativitása.

2.12. *PRRS szempontjából fertőzött az az állomány:* amelyben a fertőzöttséget a Rendelet 8. § (1) bekezdésében foglalt vizsgálatok alapján állapítja meg a járási hivatal.

3. Jogszabályi háttér

3.1. A sertések szaporító és légzőszervi tünetegyüttese (PRRS) az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény alapján **1996. július 1-től bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegség** lett Magyarországon. A végrehajtási szabályokat a 41/1997. (V.28.) FM rendelettel kiadott Állategészségügyi Szabályzat tartalmazta.

3.2. **2001. július 6-tól** az állategészségügyi törvényt módosító 2001. évi XXII. törvény **megszüntette a bejelentési kötelezettséget**, a 30/2002. (IV. 19.) FVM rendelet pedig hatályon kívül helyezte a PRRS-re vonatkozó végrehajtási szabályokat.

3.3. Az állategészségügyről szóló 2005. évi CLXXVI. törvény **2006. július 1-től ismét bejelentési kötelezettség** alá vonta a betegséget.

3.4. Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló **2008. évi XLVI. törvény** adta felhatalmazás alapján kiadott, az állatbetegségek bejelentési rendjéről szóló 113/2008. (VIII. 30.) FVM rendelet is **bejelentési kötelezettség** alá sorolja.

3.5. A NMT alapját a **sertésállományoknak a sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájától való mentesítéséről** szóló **3/2014. (II. 16.) VM rendelet** képezi. E rendelet szabályozza a PRRS elleni mentesítés lépéseit, meghatározza a teendő intézkedések felelős végrehajtóit. A rendelet első módosítása az Európai Unió notifikációs eljárásának eredményeképpen jött létre, ennek köszönhetően a Nemzeti PRRS Mentésítési Programot nemcsak a hazai döntéshozók, hanem az Európai Unió is elismeri. A második módosítás – aminek eredményeképpen létrejött a jelenleg hatályos változat – a 2016. június 30-ával lezárult pilot program tanulságaival kiegészülve – a mentesítés folytatásához és befejezéséhez teremti meg az alapokat.

4. PRRS szempontjából új, „A” vakcinázott mentes minősítés létrehozása

A 2014. óta folyó munka, amelyet a Rendelet alapján a sertésállományok PRRS-től való mentesítése érdekében a hazai sertéstartók végeznek, számos tudományos és gyakorlati kérdésben új eredményeket hozott. Ezek mielőbbi széles körű hazai gyakorlati felhasználása a sertéságazat szereplői részére a piaci pozícióik javítását is célzó, sürgető feladattá vált.

Az elmúlt három év során meghatározásra kerültek a járványkitörés és terjedés leggyakoribb módjai, valamint a legjobb védekezési módszerek.

Az ország különböző területein a nem állománycserével történő PRRS mentesítési munka eredményeképpen a következő tapasztalatok kerültek azonosításra:

- a) a hazai sertés tenyész-állományok túlnyomó többségét alkotó, minden sertés korosztályt – a fialástól a vágásig – tartó sertéstelepeken a tenyészállomány immunizálásával, és az immunizálás megfelelő fenntartásával elérhető, hogy az utódállomány a választásig PRRS vírus mentes maradjon (ez akkor is igaz, ha a tenyészállomány bármely vakcinával, akár a laktáció alatt is, immunizálva van),
- b.) ezen teleptípuson a PRRS vírus mentesen, vakcinázatlanul leválasztott malac, ha a telepítés nem teljesen kiürített épületbe történik, azaz nem all-in-all-out rendszerű, akkor vagy már az előnevelés során (a battérián), vagy szerencsésebb esetben a hizlaldában, a korábban már oda telepített, idősebb sertésektől

visszafertőződik a telepen megtalálható PRRS vírussal. Gyakorlatilag ez az oka annak, hogy a vírus akár éveken keresztül fennmarad a telepeken.

Mivel a hazai nagylétszámú tenyésztőtelepek állománycserével történő mentesítése mind az állattartótól, mind az államtól jelentős anyagi forrást igényel, szükségesé vált olyan módszer kidolgozása és jogi eszközökkel történő megerősítése, amely egyrészt a fertőzési lánc megszakítása révén lehetővé teszi a telepen történő visszafertőzés megakadályozását, valamint megteremti a PRRS vírustól mentes utódállomány felnevelését a vágóhídra szállításig, vagy az újratelepítésig a mentes állapot fenntartható.

Ezzel párhuzamosan a 2014 óta folyó mentesítési munka igazolta azt is, hogy a hazai sertésállományokra a PRRS vírussal történő fertőződés vonatkozásában a legnagyobb veszélyt az a nagyszámú (több százazres) fertőzött hízóalapanyag okozza, amely az Európai Unió országainak a betegséggel fertőzött sertésállományokról kerül beszállításra Magyarországra területére.

Abból a célból, hogy az eddigi mentesítési program eredményeit megőrizzük, valamint lehetőséget biztosítsunk a fent jelzett problémák megoldására és fokozzuk a hatóságilag bizonyítottan PRRS mentes, hazai hízóalapanyag, valamint a mentesítéshez szükséges tenyészalapanyag-ellátás ellenőrzött hazai előállításból történő biztosítását, szükségessé vált olyan telepek PRRS szempontjából történő kedvező minősítése, amelyek a jelenlegi rendelet szerint még nem minden egyes bennálló állat esetében felelnek meg a mentesség valamennyi kritériumának.

Ezért bevezetésre kerül a „PRRS szempontjából „A” minősítésű állomány” fogalma.

4.1. A sertésállományok PRRS szempontjából „A” minősítésű állománnyá történő minősítésének szabályai:

4.1.1. Az állomány PRRS vírussal történő befertőződése az „A” minősítést megelőzően legalább egy évvel korábban történt.

4.1.2. A telep az állományra vonatkozóan az „A” minősítést megelőzően legalább 10 hónappal hatóság által elfogadott mentesítési programmal rendelkezik, melyben *pontosan meghatározott, hogy mikorra kell a telep állományának PRRS mentessé válnia.*

4.1.3. A minősítést megelőzően legalább 9 hónappal olyan járványvédelmi és immunizálási intézkedéseket vezettek be, amelyek a tenyészállományban a PRRS stabil állapotát biztosították („takaróoltás”, 3 havonkénti állományoltás, tenyésztési ciklushoz igazodó immunizálás, stb.). A szükséges immunizálási technológiát a tenyészállományban fenntartják mindaddig, amíg az utolsó, a befertőződéskor a telepen lévő valamennyi koca selejtezését követő legalább további három hónapig.

4.1.4. A 4.1.3. pontban megfogalmazott járványvédelmi és vakcinázási protokoll bevezetését követően a tenyészállatok homogén immunstátuszának kialakítását követően vagy az „A” minősítést megelőző 6 hónapban az, utódállományokban biztosan nem alkalmaznak élő, attenuált PRRS vakcinát. Inaktivált PRRS vakcina alkalmazása megengedett ezen állatcsoportokban is.

4.1.5. 4.1.3. pontban megfogalmazott járványvédelmi és vakcinázási protokoll bevezetését követő 2. hónaptól havonta elvégzik az abban a hónapban *választott malacok* 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló PCR vizsgálatát. A minősítés megadásához legalább 4 hónap folyamatosan PCR negatív vizsgálati eredményére van szükség.

4.1.6. A 4.1.3. pontban megfogalmazott járványvédelmi és vakcinázási protokoll bevezetését követő 4. hónaptól havonta elvégzik az abban a hónapban növendék (vagy előhízónak) felnevelt növendék sertések 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló szerológiai (ELISA) vizsgálatát, és minden egyes állat negatív eredményt ad. A minősítés megadásához legalább 5 hónap folyamatosan negatív vizsgálati eredményre van szükség. Amennyiben a növendék sertések (előhízók) a 4.1.4 pont alapján inaktivált PRRS vakcinázásban részesültek, az ELISA vizsgálat helyett PCR

vizsgálatot kell végezni és ennek eredményét kell figyelembe venni. A tenyésztőutánpótlás céljára az „A” minősítésű állományból származó választott malacokat, a teleptől eltérő önálló telepen is fel lehet nevelni a visszatelepítésig. Tenyésztési célból az állatok csak a kiszállítást megelőző 30 napon belül elvégzett, és negatív szerológiai vizsgálattal szállíthatók ki. Azonban mentes területre tilos ilyen állatok szállítása.

4.1.7. A 4.1.3. pontban megfogalmazott járványvédelmi és vakcinázási protokoll bevezetését követően valamennyi vetelés az NRL-ben kivizsgálásra került. Legalább a vetélt koca vérének PRRS-re irányuló ELISA és PCR vizsgálata megtörtént. Ha a PCR vizsgálat eredménye pozitív, minden esetben szekvenálást is kell végezni. Ennek eredménye alapján maximum csakis a telepen alkalmazott vakcina vírussal legalább 99 %-ban azonos vírus került kimutatásra.

4.1.8. Negyedévente elvégzik az adott negyedévben **lefialt kocasüldők és a kétszer fialt** kockák 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló PCR vizsgálatát. Ha a PCR vizsgálat eredménye pozitív, minden esetben szekvenálást is kell végezni. Ennek eredménye alapján maximum csakis a telepen alkalmazott vakcina vírussal legalább 99 %-ban azonos vírus került kimutatásra.

4.1.9. A mesterséges termékenyítés PRRS mentes igazolású termékenyítőanyaggal történik.

PRRS szempontjából „A” minősítésű telepről sertést tenyésztési célra kiszállítani kizárólag az A minősítésű telep tulajdonosa saját, vagy vele szerződésben álló partner telepére, a 4.1.6. pontban foglaltak betartása és a PRRS Nemzeti Mentelési Bizottság szakvéleménye alapján az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörében eljáró megyei kormányhivatal által kiadott engedély birtokában lehetséges. **Ezen tenyészállatok kizárólag az „A” minősítésű származási állomány tenyésztőutánpótlására használhatóak fel.**

„A” minősítésű állományból hízóalapanyag PRRS mentes és mentesítés alá vont területen lévő önálló árutertermelő hízóállományba továbbtartási céllal kiszállítható. Azonban csak nem vakcinázott hízóalapanyag szállítható ki.

5. Elvégzendő vizsgálatok

A minősítéshez, illetve a mentesítéshez szükséges vizsgálatok **költségei az állattartót** terhelik, melyhez azonban különféle állami támogatások vehetők igénybe (pl. a 148/2007. (XII.8.) FVM rendelet szerinti támogatások) vagy az agrárigazgatásért felelős miniszter a költségek teljes egészére, vagy egy részére forrást biztosíthat. Nagylétszámú állomány mentesítési tervében előírt vakcinázás költsége, valamint a mentesítéssel kapcsolatos egyéb költségek (pl. takarítás-fertőtlenítés) szintén az állattartót terhelik.

5.1 Mentés terület

Az állományok mentességét évente szerológiai vizsgálattal kell ellenőrizni az alábbiak szerint. A szerológiai vizsgálat a monitoring vizsgálatok keretében egy ELISA vizsgálatot jelent.

5.1.1 Valamennyi tenyészkant – beleértve a köztenyésztésben fedező apaállatokat is – félévente kell megvizsgálni.

5.1.2 A mesterséges termékenyítő állományok teljes sertésállományát félévente kell megvizsgálni.

5.1.3 Nagylétszámú tenyészállományban a nőivarú tenyészállatokat félévente az alábbiak szerint kell vizsgálatnak alávetni:

5.1.3.1 20 vagy annál kevesebb koca esetén a kockák 50%-át, de legkevesebb 1 kockát;

5.1.3.2 20 kocánál nagyobb állományban a kockák 5%-át, de legkevesebb 10 kockát.

Az előírt vizsgálatok során a mintavételt a 6 hónapon belül lefialt kocasüldők 20%-ából, ezen felül annyi, többször fialt kocából kell elvégezni, amennyi az előírt mintaszám teljesítéséhez szükséges.

5.1.4 Nagylétszámú tenyészállományban található hízóállatok 95%-os megbízhatóság és 20 %-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú egyedét kell évente megvizsgálni.

5.1.5 Nagylétszámú önálló árutertermelő hízóállomány esetében a vizsgálatokat az alábbiak szerint kell elvégezni.

5.1.5.1 Ha a teljes telepi állományt egyidőben telepítik és egyszerre kiürítik (**all in – all out**), az új állomány érkezését követő 48 órán belül és a karanténzás utolsó hét napja alatt ismételt 95%-os megbízhatóság és 20%-os előfordulási arány figyelembe vételével kötelező a vérvétel szerológiai vizsgálat elvégzése céljából.

5.1.5.1.1 Ha az első 48 órában vett vérminták bármelyike pozitív eredményt ad, akkor haladéktalanul ismételt kötelező a vérvétel, a teljes állományból 95%-os megbízhatóság és 5%-os előfordulási arány figyelembe vételével, és hatósági állatorvos jelenléte mellett. Ha az ismételt vizsgálat pozitív eredményt ad, akkor a Rendelet 11. § (3) bekezdése alapján kell eljárni.

5.1.5.1.2 Amennyiben az állatok igazoltan PRRS mentes állományból származnak, akkor nem szükséges a 48 órán belüli vérvételt elvégezni, elegendő a karanténzás utolsó hét napja alatt vizsgálni az állatokat.

5.1.5.2 Azon nagylétszámú önálló árútermelő hízóállományok esetében, amelyekben nem egyszerre (**nem all in – all out módszerrel**) történik az állomány kiürítése és telepítése, maga az érintett istálló is kijelölhető karanténnak. Azonban abban az esetben, ha nem biztosítható a karanténhoz szükséges összes járványügyi feltétel az érintett istállóban, az egész telepet ki kell jelölni karanténnak. Ebben az esetben minden újabb állatcsoport beszállításakor az egész állományra kiterjedően újra el kell végezni a vérvételezéseket, mivel az új szállítmány bekerülésével újraindul a 60 napos karantén. Az újonnan behozott állatcsoportnál PCR vizsgálat, a már a telepen lévő (azaz korábban beszállított) többi légtérben szerológiai (ELISA) vizsgálat szükséges az újonnan beszállított állatcsoport beérkezését követő 48 órán belül, és légtérként 95 %-os valószínűség és 10 %-os prevalencia figyelembe vételével. Ha a diagnosztikai vizsgálatok eredménye alapján fertőzöttség állapítható meg, akkor az az egész telepre, a teljes állományra vonatkozik, és a telepet állományszinten kell fertőzöttnek minősíteni.

5.1.5.3 Amennyiben egy nagylétszámú önálló árútermelő hízó állományban a járási hivatal fertőzöttséget állapít meg, az állomány nem maradhat a mentes megye területén. Ekkor az állomány sorsa az alábbiak szerint alakulhat:

5.1.5.3.1 15 napon belüli levágás, vagy

5.1.5.3.2 15 napon belül véghízalási célból a teljes, fertőzöttnek minősülő állomány kiszállítása olyan területre, ahol nem veszélyezteti a hazai sertésállományok PRRS mentesítésében elért eredményeket.

5.1.5.3.3 vakcinázás az országos főállatorvos külön engedélyével végezhető el, a fertőzött állomány vírusürítésének csökkentésére tekintettel, de mentes területen csak inaktivált vakcina használható azzal, hogy a hatóság célja, a 30 napon belüli telepkiürítés mielőbbi elérése.

5.1.6 Nem mentes megye, mentes településén évente a kislétszámú állományokban tartott valamennyi tenyészkacsa és a kocák 95%-os megbízhatóság és 10%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú egyedét egyidejűleg úgy kell megvizsgálni, hogy a településen legalább 95%-os megbízhatóság és 10%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú állományában történjen mintavétel.

5.1.7 Mentés megyében évente a településeken található, kislétszámú állományokban tartott sertések 95%-os megbízhatóság és 20%-os előfordulási arány figyelembe vételével meghatározott számú egyedét kell megvizsgálni.

5.2 *Mentesítés alá vont terület*

5.2.1 Nagylétszámú tenyészállományok esetében a mentesítési tervben foglaltakat végre kell hajtani. A mentesítési tervekben foglalt előrehaladást a hatóság félévente ellenőrzi, szükség esetén a Nemzeti PRRS Mentés Bizottság bevonásával.

5.2.1.1 Ha a nagylétszámú tenyészállomány már rendelkezik mentes minősítéssel, a Rendelet 7. § (4)-(6) bekezdése szerinti ellenőrző vizsgálatokat kell elvégezni.

5.2.1.2 Ha a nagylétszámú tenyészállomány befejezi mentesítési tervének végrehajtását, a Rendelet 6. § (4) bekezdése szerinti minősítő vizsgálatokat kell elvégezni, majd negatív eredmények esetén mentessé nyilvánítható.

5.2.2 Nagylétszámú önálló árutertermelő hízóállományok:

2018. június 30-ra valamennyi nagylétszámú önálló árutertermelő állománynak mentes minősítéssel kell rendelkeznie. A telepek mentesítési terveit az engedélyező hatóságnak 2017. december 31-ig úgy kell felülvizsgálnia, hogy azok megfeleljenek a NMT-ben foglaltaknak.

5.2.2.1 Azon állományok, amelyekben valamennyi hízósértés hatóságilag igazoltan PRRS mentes vagy „A” minősítésű állományból származik, és amelyből elvégezték a 95%-os biztonság és 10%-os előfordulás figyelembevételével meghatározott számú, a betelepített légterek mindegyikére elosztott, a bent álló állomány egészét reprezentáló vérminta kedvező eredményű szerológiai vizsgálatát, mentessé nyilváníthatók. A mentesség fenntartásának ellenőrzése a mentes területre vonatkozó előírások szerint történik (5.1.).

5.2.2.2 A nem hatóságilag igazoltan mentes állományból származó hízósértések minősítő vizsgálata során **légterenként** 95%-os megbízhatóság és 5%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú egyeden, egy időben végzett szerológiai vizsgálatot kell elvégezni, és kedvező eredmény esetén mentessé nyilvánítható. A mentesség fenntartása ellenőrzése a mentes területre vonatkozó előírások szerint történik (5.1.).

5.2.3 Kislétszámú állományok esetében az állományban lévő valamennyi tenyészkoça és tenyészkan szerológiai vizsgálatát kell egy időben elvégezni.

5.3 *A „PRRS szempontjából „A” minősítésű állomány” mentességi ellenőrzése*

5.3.1 Folyamatosan végzendő laboratóriumi vizsgálatok:

5.3.1.1 Havonta elvégzik a **választott malacok** 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérmintái PRRS-re irányuló virológiai (PCR) vizsgálatát. Ha a PCR vizsgálat eredménye pozitív, minden esetben szekvenálást is kell végezni. Az eredmény akkor megfelelő, ha a telepen alkalmazott vakcina vírussal legalább 99 %-ban azonos vírus mutatható ki.

5.3.1.2 Havonta elvégzik az **előhízónak** (növendék sertésnek) felnevelt sertések 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló szerológiai (ELISA) vizsgálatát, és minden egyes állat negatív eredményt ad. Amennyiben az előhízók a 4.1.4 pont alapján inaktivált PRRS vakcinázásban részesültek, az ELISA vizsgálat helyett PCR vizsgálatot kell végezni és ennek eredményét kell figyelembe venni.

5.3.1.3 Valamennyi vetelés a NÉBIH ÁDI-ban igazoltan kivizsgálásra kerül, melynek során legalább a vetelt koça vére PRRS-re irányuló ELISA és PCR vizsgálata megtörténik. Ha a PCR vizsgálat eredménye pozitív, minden esetben szekvenálást is kell végezni. Az eredmény akkor megfelelő, ha a telepen alkalmazott vakcina vírussal legalább 99 %-ban azonos vírus mutatható ki.

5.3.1.4 Negyedévente elvégzik az adott negyedévben **lefialt kocasüldők és kétszer fialt** kocák 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló PCR vizsgálatát. Ha a PCR vizsgálat eredménye pozitív, minden esetben szekvenálást is kell végezni. Az eredmény akkor megfelelő, ha a telepen alkalmazott vakcina vírussal legalább 99 %-ban azonos vírus mutatható ki.

6 Eljárás ellenőrző vizsgálat pozitív eredménye esetén

A Rendelet 8. § (1) bekezdése szerint megfigyelési zárlat alá helyezett állományban a fertőzöttség előfordulásának megerősítése, vagy kizárása érdekében a további vizsgálatokat kell elvégezni.

6.1 Mentés nagylétszámú állományok

Ha mentes állományban pozitív vagy kétes eredményt adó egyedeket találnak, az állományt megfigyelési zárlat alá kell helyezni, és az esetlegesen már meglévő mentes státuszt fel kell függeszteni. Haladéktalanul hatósági állatorvos felügyelete mellett állami költségére mintát kell venni az alábbiak szerint:

- Az első vérvétel napján a pozitív, vagy kétes eredményt adó állattal egy légtérben lévő állatok közül 95 %-os biztonsággal 5 % prevalenciával kell kiválasztani a mintavételre kerülő állatok számát.

- Amennyiben az ismételt vizsgálat időpontjáig a reagált állat helye változott, akkor az ismételt vérvétel napján a pozitív, vagy kétes eredményt adó állattal egy légtérben lévő állatok közül 95 %-os biztonsággal 5 % prevalenciával is kell kiválasztani a állatokat mintavételre.

- Az állomány fennmaradó részénél a Rendelet 8. §-a szerinti vizsgálatokat kell elvégezni
Amennyiben az ismétlő vizsgálatok negatív eredménnyel zárulnak, a megfigyelési zárlatot fel kell oldani és a korábbiakban mentes állomány visszakapja a mentes minősítését, újonnan minősített állomány esetében a mentességéről határozatot kell kiadni.

Ha az ismétlő vizsgálatok az állatok fertőzöttségére utalnak, akkor a Rendelet 8. § (3) bekezdés szerint kell eljárni.

6.2 PRRS szempontjából „A” minősítésű állomány”

Ha „A” minősítésű állományban az állategészségügyi státuszt ellenőrző vizsgálatok pozitív eredményre vezetnek, és a telep fertőzöttségét okozó vadvírus jelenléte igazolható, a „PRRS szempontjából „A” minősítésű állomány” minősítést vissza kell vonni. Azt csak azt követően lehet újból megállapítani, amennyiben a telep ismételten megfelel a PRRS szempontjából „A” minősítésű állomány” minősítésének előírásai közül valamennyinek.

7 Mentes települések, járások, megyék, régiók kialakítása:

A mentesítés regionális alapokra épül, amely régiók kijelölésénél a fertőzöttségi arány mellett legalább akkora súllyal figyelembe kell venni a telepek számát, területi eloszlását, az állománysűrűséget és a telepek közötti távolságot. A mentesítési eljárás alá vont megyét/régiót a NÉBIH Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatósága jelöli ki.

7.1 PRRS-től mentes az a település, amelynek területén található sertésállomány és az elvégzett minősítő vizsgálatok szerint valamennyi nagylétszámú állomány és a kislétszámú állományok 99%-a mentes.

7.2 PRRS-től mentes az a járás, amelynek területén valamennyi nagylétszámú állomány és a vizsgált települések 99%-a mentes.

7.3 PRRS-től mentes az a megye, amelynek területén valamennyi nagylétszámú állomány és a vizsgált települések 99%-a mentes.

7.4 PRRS-től mentes az a régió, amely földrajzilag jól körülhatárolt, területén valamennyi nagylétszámú állomány és a vizsgált települések 99%-a mentes.

7.5 A mentes településeken, járásokban, megyékben, régiókban, tilos a PRRS betegség elleni vakcinázás. Ettől csak az országos főállatorvos engedélyével lehet eltérni.

7.6 A mentes településeken, járásokban, megyékben, régiókban a nagylétszámú sertésállományokba történő beszállításhoz és elkülönítéshez az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörében eljáró járási hivatal engedélye szükséges.

7.7 A mentes településeken, járásokban, megyékben, régiókban a kislétszámú sertésállományokba történő beszállítás előtt legalább 48 órával az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörében eljáró járási hivatalnak be kell jelenteni a szállítás tényét (mikor, honnan, hová, milyen korú és mennyi sertést szállítanak be).

7.8 Nem mentes megye mentes településen évente a kislétszámú állományokban tartott valamennyi tenyészkacsa és a kocák 95%-os megbízhatóság és 10%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú egyedét egyidejűleg úgy kell megvizsgálni, hogy a településen legalább 95%-os megbízhatóság és 10%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú állományban történjen mintavétel.

7.9 Mentés megyében évente a településeken található, kislétszámú állományokban tartott sertések 95%-os megbízhatóság és 20%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú egyedét kell vizsgálni.

8 A mentesítés módszerei

Tenyész- és utódállományok esetében a mentesítés az alábbi két módszer szerint történhet:

8.1 Teljes állománycsere

A *teljes állománycsere* a költségesebb, azonban az újrafertőződés veszélye ennél a módszernél a legkisebb. A mentesítés menete során a fertőzött állományok eltávolítását alapos tisztítás, fertőtlenítés követi, valamint a szükséges javítások elvégzését követő szigorított fertőtlenítés után a telep mentes állománnyal betelepíthető. Az újratelepített állományt a Rendelet 22. §-a szerint kell minősíteni és a mentességét ellenőrizni.

8.2 Szelekciós mentesítés és vakcinás védekezéssel kiegészített szelekciós mentesítés

Jelenleg Magyarországon a leginkább preferált mentesítési mód a telepek külső és belső járványvédelmének megerősítése mellett az élő attenuált (Magyarországon engedélyezett), vagy inaktivált vakcinával történő immunizálás, és a fertőzött állomány folyamatos kiszorítása a felnövő új, mentes állatok által. Hízótelepek esetében a fertőzött állatokat vakcinázás mellett el kell különíteni, és újonnan vásárolt állatokat már csak mentes telepekről lehet beszállítani. Így ha azoknak sikerül fenntartani a mentességét, a telep állománya egy idő után lecserélődik, és a telep mentes lesz.

Az állatokból korcsoportonként és betelepítésenként, vagy bizonyos meghatározott időközönként vérvétel, a mentesítés előrehaladásának monitorozása céljából.

A telep akkor tekinthető mentesnek, ha az állomány egyes korcsoportjainak a mentesítési tervben előírt vérvizsgálati eredményei legalább fél évig folyamatosan negatív eredményt adtak.

Kislétszámú állományok esetében a vakcinázás nem megengedett, kivéve, ha az országos főállatorvos azt engedélyezi.

9 Az állatforgalmazás, állatmozgatás Magyarországon

9.1 Mentés nagylétszámú állományba és mesterséges termékenyítő állomásra (létszámtól függetlenül):

9.1.1 Tenyészsertést bevinni csak mentes állományból szabad, és az állatokat hatvan napig karanténozni szükséges. A karanténozás ideje alatt minden kanból, tenyész kocából és tenyész kocasüldőből szerológiai vizsgálat céljára kötelező vért venni az első 48 órában, majd a karantén utolsó hetében is. Tenyészkanok esetében az ondó egyedi PCR vizsgálatát is el kell végezni. Ondóvételtre még alkalmatlan, fiatal kanok esetében az NRL ajánlása alapján kell megerősítő vizsgálatot végezni a karantén feloldása előtt, az ondó vizsgálatát pedig a kan tenyésztésbe való beállítása előtt.

9.1.2 Hízóállatok beszállítása szintén csak mentes állományból történhet. A hatvan napos elkülönítés ideje alatt 5.1.5 és 5.1.6. pontokban előírt vizsgálatokat kell elvégezni, és azok eredménye alapján kell a továbbiakban eljárni.

Az állatokat az új állományba beállítani csak az előbbi vizsgálatok negatív eredménye esetén szabad. Amennyiben a tartó mentes állományából saját másik mentes telepére szállítja az állatokat, a járási hivatal az erre irányuló kérelem alapján a célállományban a karanténozás és diagnosztikai vizsgálatok elvégzése alól mind tenyész, mind hízóállatok esetében felmentést adhat.

9.2 Mentés és mentesítés alatt álló járások/megyék/régiók területén lévő piacra, vásárra, valamint mentes területre továbbtartási célra csak mentes településekről vagy mentes nagylétszámú állományból származó sertéseket szabad beszállítani.

9.3 Gyűjtőállomásra egyidőben csak azonos PRRS-státuszú állományokból származó állatok szállíthatók be.

9.4 Mentés állományba és mentesítés alatt álló területen lévő állományokba (PRRS státuszról függetlenül) szaporítóanyagot (spermát és embriót) bevinni csak engedélyezett mesterséges termékenyítő és embrió átültető állomásról szabad.

9.5 A PRRS szempontjából „A” minősítésű állományból továbbtartásra hizlalási céllal sertések korlátozás nélkül kiszállíthatók, mentes, mentesítés alatt lévő megyébe, járásba egyaránt. Tenyésztési célra kizárólag az „A” minősítésű származási állomány tenyész utánpótlására használhatók fel, azzal a megkötéssel, hogy csak mentesítés alatt lévő területre szállíthatók! A rendeltetési helyen az állatokat karanténolni kell. A karanténba érkezést követő 48 órán belül az állatok 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló PCR vizsgálatát el kell végezni. A 60 napos karantén felszabadítás előtt 1 héttel, 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szintet figyelembe véve elvégzett PRRS-re irányuló szerológiai vizsgálat kedvező (negatív) eredménye esetén történhet meg a karantén felszabadítása. A karanténban elvégzett vizsgálatok eredményéről, amennyiben az nem negatív, a fogadó nagylétszámú hizótelepe helye szerint illetékes állategészségügyi hatóság a sertések származási helye szerint illetékes állategészségügyi hatóságot tájékoztatni köteles. Javasoljuk, hogy a fogadó gazdaságban elvégzett vizsgálatok negatív eredménye kerüljön megküldésre az „A” minősítésű gazdaságnak. Az „A” minősítésű származási állomány utánpótlására tenyésztési céllal beállított állatok minősítését a Rendelet 6. § (4) bekezdésében előírtak szerint el kell végezni.

9.6 Fertőzött állományból sertés csak az állomány felszámolása keretében vágásra szállítható ki, kivéve, ha a szállítás véghizlalási céllal történik a tulajdonos saját telepére vagy a tenyészteleppel szerződésben álló partner telepére. A folyamatot a származási és a célállomány PRRS státuszának figyelembevételével kell a Megyei Intézkedési Tervben szabályozni. Fertőzött telepről ettől eltérő céllal malacokat/selejt malacokat kihelyezni tilos!

Amennyiben a Magyarországra beszállított sertések fertőzöttek minősülnek – akár a tulajdonos által kiadott mentes igazolás ellenére is –, és további, korábban mentes állományokat bizonyíthatóan megfertőznek, a felelősség az állatokat megvásárló és beszállító állattartót terheli.

A Magyarországra korábban már PRRS pozitív hizóalapanyagot szállító partnerek esetleges újabb szállításának engedélyezését a járási hivatal megtagadhatja.

9.7 *Mesterséges termékenyítés*

Mesterséges termékenyítés céljára kizárólag PCR vizsgálattal igazoltan mentes sperma használható fel.

10 A vágással kapcsolatos szabályok

A sertések esetleges tünetmentes PRRS fertőzöttsége a levágott állat emberi fogyasztásra való alkalmasságát nem befolyásolja. Ennek megfelelően a PRRS-től nem mentes állományokból származó sertések húsa és egyéb termékei is emberi fogyasztásra alkalmasak.

Ugyanakkor a nem mentes állományból származó állatokat szállító jármű tisztítását és fertőtlenítését, mielőtt az elhagyja a vágóhid területét, fokozottan ellenőrizni kell.

Mentes megyében lévő vágóhídra nem mentes állományból sertést beszállítani csak azonnali (haladéktalanul, pihentetés nélkül végrehajtott) vágásra lehet.

11 A nagylétszámú sertéstelep mentesítési tervének járványvédelmi előírásai

11.1 A 41/1997.(V.28.) FM rendelettel kiadott Állategészségügyi Szabályzat 2. számú függelékében foglalt általános járványvédelmi előírások betartását kell megkövetelni.

11.2 A sertéstelepen dolgozók otthoni sertéstartásának, vagy másodállásként más sertéstartó telepen való foglalkoztatásának szabályait a mentesítési tervben szabályozni szükséges.

11.3 Telepi technológia részletes leírása (különös tekintettel a telepen belüli állatmozgásokra) része kell legyen a mentesítési tervnek.

11.4 A karanténzásnál a fent hivatkozott Állategészségügyi Szabályzat 12. számú függelék szerint kell eljárni, azzal az eltéréssel, hogy a karanténzás időtartama a PRRS szempontjából minimálisan 60 nap.

Magyarország sertésállományainak PRRS elleni mentesítésének Menetrendje						
Ütem	Megye	Mentesítés alá vonás ideje	Mentesítés tervezett befejezése	Nagylétszámú tenyészállományok mentesítésének módja	Nagylétszámú hízóállományokból a fertőzött állat utoljára bevihető	Megyei mentesítés tényleges befejezése
1/1 ütem	Nógrád	2014. március 24.	2015. június 30.	állománycsere	2014. december 31.	2015.07.30
	Heves					2015.05.15
	Borsod-Abaúj-Zemplén		2018. június			2015.07.30
	Szabolcs-Szatmár-Bereg					
1/2. ütem	Vas	2014. március 24.	2015. június 30.	állománycsere	2014. december 31.	2016.01.25
	Zala					2015.07.30
	Somogy	2014. március 24.	2018. március 30.	egyéb módszer	2014. december 31.	
2/1. ütem	Baranya	2014. november 1.	2016 június 30.	állománycsere	2015. december 31.	2016.09.21
	Tolna					2016.03.31
	Pest					2016.04.14
	Fejér					2016.11.07
2/2. ütem	Hajdú-Bihar	2014. november 1.	2018. június 30.	egyéb és állománycsere	2017. november 20.	
	Komárom-Esztergom		2019. június 30.			2017. november 20.
3. ütem	Győr-Moson-Sopron	2015. november 1.	2019. június 30.	egyéb és állománycsere	2017. november 20.	
	Veszprém		2019. június 30.			2017. november 20.
	Békés		2019. június 30.			2017. november 20.
	Csongrád		2019. június 30.			2017. november 20.
4. ütem	Jász-Nagykun-Szolnok	2017. november 1.	2020. június 30.	egyéb és állománycsere	2017. november 20.	
	Bács-Kiskun		2020. június 30.			2017. november 20.

Közlemény

a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásban benyújtott „Nagykőrúii ropogós cseresznye” (OFJ) kérelem megjelentetéséről

A **Földművelésügyi Minisztérium Eredetvédelmi Főosztálya** a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény 116/A. § (8) bekezdése és a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek, valamint a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásról és a termékek ellenőrzéséről szóló **158/2009. (VII. 30.) Korm. rendelet 5. §-ának (1) bekezdése** alapján a „**Nagykőrúii ropogós cseresznye**” (OFJ) uniós oltalmára irányuló **kérelmét** kifogásolás céljából közzé teszi.

A közzétételtől számított két hónapon belül írásban kifogást nyújthatnak be, a Magyarország területén lakóhellyel rendelkező természetes személyek, vagy Magyarország területén székhellyel jogi személyek, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, akik kifogásukban bizonyítani tudják, hogy az elnevezést jogszerűen, elismerten és gazdaságilag jelentős módon használják. A kifogást részletes, érdemi indokolással szíveskedjenek alátámasztani.

A kifogást papíralapon és elektronikusan a Földművelésügyi Minisztérium Eredetvédelmi Főosztálynak címezve 1860 Budapest postacímre, továbbá az eredetvedelmifo@fm.gov.hu elektronikus címre kell megküldeni.

A termékleírás mellékletei a FM Eredetvédelmi Főosztályán tekinthetők meg, előzetes időpont-egyeztetés alapján. Kérjük ez irányú igényüket eredetvedelmifo@fm.gov.hu címen jelezni szíveskedjenek.

A kérelmező csoportosulás adatai

Neve: **Nagykőrúii Helyi Termék Klub civil csoport** (képviseli: Barát József) megbízásából a Nagykőrúii Örökségkezelő és Fejlesztő Nonprofit Kft., (képviseli: Szilvás Erzsébet Nóra)

Címe: 5065 Nagykőrú, Május 1. út 1.

E-mail címe: baratjosef.elotizza@gmail.com, szilvas.erzsebet.nora@gmail.com

Telefonszáma: 06 30 768 8720, 06 20 9553 485

Az ellenőrző hatóság adatai:

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatala Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
5000 Szolnok, Versegly u. 9.

TERMÉKLEÍRÁS
a „NAGYKÖRŰI ROPOGÓS CSERESZNYE”
oltalom alatt álló földrajzi jelzés (OFJ)
bejegyzése iránti kérelemhez

1. A TERMÉK ELNEVEZÉSE

„Nagykörűi ropogós cseresznye”

2. A TERMÉK LEÍRÁSA

A „Nagykörűi ropogós cseresznye” oltalom alatt álló földrajzi jelzés (OFJ) a sötét és puha húsú szívcserezsnység (Prunus avium convar. juliana L.) és a világos és kemény húsú ropogós csereszsnység (Prunus avium convar. duracina L.) előnyeit ötvöző „Petrovay ropogós” tájfajta, valamint a Badacsonyi óriás, Bigarreau Burlat, Carmen, Jaboulay, Hedelfingeni óriás cseresznyefajták és Germersdorfi és regisztrált változatainak friss fogyasztású gyümölcsére terjed ki.

A felsorolt cseresznyefajták érési ideje június elejétől július közepéig tart az időjárástól függően.

Főbb fizikai, kémiai és érzékszervi tulajdonságok

A „Nagykörűi ropogós cseresznye” földrajzi jelzést csak olyan cseresznye esetében lehet használni, amely megfelel az alábbiakban meghatározott minőségi jellemzőknek:

A gyümölcs nagy vagy igen nagyméretű, a szemek átmérője 26/-38 mm közötti, tömegük a gyümölcsberakódástól függően 10-13 g. A gyümölcs szabályos szív alakú, kocsánya középhosszú vagy hosszú, szárazon válik el a gyümölestől. A héj erős, rózsaszín majd élénkpiros, bíborvörös és az érés végén szinte teljesen fekete. A gyümölcshús kemény, ropogós. Jól szállítható és a tárolást is jól bírja. A gyümölcs az érés korai szakaszától kezdve a meszes altalajú löszös homokrétegnek köszönhetően rendkívül karakteres, csak a nagykörűi termőtájról jellemző komplex aromájú, intenzív íz világú, amelyben ideálisan keveredik a sav – cukor arány, emellett kellemes, zamatanyagokban dús és jó konzisztenciájú.

A „Nagykörűi ropogós cseresznye” két hétig is frissen tartható hűtőszekrényben, kemény húsa miatt jól szállítható. A több évtizedes egységes növényvédelemnek köszönhetően sikeresen hatékonyan védekezni a cseresznyelég ellen, ezért ez a cseresznye a cseresznyelég kártevője által nem károsodik.

3. A FÖLDRAJZI TERÜLET TÖMÖR MEGHATÁROZÁSA

A „Nagykörűi ropogós cseresznye” előállítási területe Jász-Nagykun-Szolnok megyében, a Szolnoki kistérség területén található Nagykörű közigazgatási határán belül történik.

4. A FÖLDRAJZI TERÜLETRŐL VALÓ SZÁRMAZÁS IGAZOLÁSA

A Nagykörűi Helyi Termék Klub, kérelmező csoportosulás a termelőkről regisztrációs listát vezet, melyben azonosítja a termelőkhöz tartozó termőhelyeket. Az érdekelt felekkel a Nagykörűi Helyi Termék Klub, kérelmező csoportosulás a vegetációs időszak elején szerződést köt.

Az ellenőrzés rendjéről eljárási kézikönyv készül, amelyet valamennyi érdekelt fél képviselőjével ismertetnek.

Az ellenőrzési kézikönyv tartalmazza a „Nagykörűi ropogós cseresznye” minőségi követelményeit is. Az áru átvételekor az átvett áru mennyisége mellett a termelőhely is feltüntetésre kerül mind az áru átvételét igazoló dokumentumban, mind pedig az áru göngyölegén. Forgalomba hozatalkor a terméket származási igazolással látják el.

5. A TERMÉK ELŐÁLLÍTÁSÁNAK MÓDJA

A Nagyörűi cseresznyét kisméretű gazdaságokban állítják elő, a gazdaságok átlagos kiterjedése néhány hektár.

Ebből következően a gazdaságok többségében családi munkaerővel végzik a művelést. A betakarítás kézi erővel történik, ami az egyik legnagyobb szakértelmet igénylő feladat.

5.1. Termesztési (és gondozási) körülmények, követelmények

A nagyörűi cseresznyetermesztés sajátossága a változatosság. Nagyörűben közel 500 parcellán közel ennyi tulajdonos gazdálkodik. Ezek a zömében néhány ezer négyzetméteres kertek mindegyike magánviseli gazdájának habitusát, temperamentumát, szakmai tudását. Ez az egyik legnagyobb sajátossága a nagyörűi cseresznye-termesztésnek. Az 1980-as évekig a „Petrovay ropogós” tájfajta szaporítását helyben végezték a Petrovay-féle faiskola, majd az erre szakosodott szakcsoportok. Az utóbbi években magánúton újra elindult a helyi fajta szaporítása. A „Petrovay ropogós” tájfajta ellenállóságából adódóan lényegesen kevesebb vegyszerre van szükség, mint egy intenzív művelésű gyümölcsösnél.

A terület adottságainak megfelelően külön előny a szüret időbeli elhúzódása.

Szaporítóanyag

A Nagyörűi Helyi Termék Klub feladata a szaporítóanyag előállítása, a „Petrovay ropogós” tájfajta gondozása, a faiskola működtetése, a jogi és gyakorlati teendők meghatározása, illetve az alanyok mai követelményeknek megfelelő méretűvé (alacsonyabbá) tétele.

Koronaalakítás, metszés

A nagyörűi történelmi gyümölcsösben a termesztés története során nem ritkák a százéves és 10-15 m magas fák sem a hagyományos termesztés sajátosságaiból eredően. A „Petrovay ropogós” tájfajta középerős növekedésű, ritkább ágrendszerű, szabályos kúpformájú koronát nevel, akrotóniás elágazási képességű. Domináns központi tengellyel bír.

A modern kor követelményeinek megfelelően lehetséges egy más típusú koronanevelés, amellyel alacsonyabb magasságban lehet tartani a fákat, a szüretelés költségeinek és veszélyeinek csökkentése miatt.

Tápanyagellátás és –utánpótlás

A tápanyagellátás korábban szinte kizárólag szerves trágyázással történt. Ma kezd újra divatba jönni ez a mód, de leginkább a lombtrágyázás a jellemző. A talaj sajnálatos módon az állatállomány eltűnése miatt eléggé kiélt állapotban van. A Klub tagjai közül az állattenyésztés újbóli fellendülése következtében

egyre többen élnek a szerves trágyával való tápanyag utánpótlással a nagykörűi hagyományoknak megfelelően. A műtrágyával való tápanyag utánpótlás ma már meglehetősen ritka.

5.2. Szüretelés

A szüret hagyományos formában akár 6-8 méteres egyágú illetve kétágú létráról történik, jellemzően családtagok bevonásával és a környező falvakból érkező bémunkásokkal. A gyümölcsöt vesszőkosárba és műanyag vödörbe szedik, tárolása és szállítása válogatást követően un. 10 kg-os műanyag rekeszben, export esetében (a megrendelő kérése szerint) fa rekeszben történik. A válogatás (méret, szín szerint) export (néha export I. és export II.), belföldi I. és belföldi II. illetve ipari kategóriákra történik.

6. A TERMÉK ÉS A FÖLDRAJZI KÖRNYEZET KAPCSOLATA

6.1 A földrajzi terület sajátosságai

Természeti tényezők

A „Magyarország cseresznyés kertje” néven is ismert Nagyörű Jász-Nagykun-Szolnok megye közepén, a Tisza jobb partján, a Körűi-medence közepén fekszik. A folyószabályozást követően, az árvizek megszűntével háromszorosára nőtt a megművelhető földterület, így a XIX. század második felében lehetővé vált a megnyert területeken erdő- és gyümölcsfa telepítése. Már ekkor tudatosan válogatták a legjobb fajtákat. Először csak a szőlőparcellák közepére ültették a gyümölcsfákat. A legnagyobb hasznot hozó cseresznye egyre meghatározóbbá vált.

A cseresznye termesztésének helytörténete, hagyományai; az emberi tényezők

A Nagyörűi cseresznyetermesztés mintegy *másfél évszázados múltra* tekint vissza.

A nagyörűi cseresznyekultusz **gróf Petrovay Györgynek** köszönhető, aki az 1800-as évek közepétől élt és gazdálkodott a településen, egy híres kertészetet és egy 30 holdas faiskolát létrehozva. Ő annak is örült, ha a fát nem vették, hanem lopták tőle, mert azt vallotta, hogy abból is előbb-utóbb termés lesz. Ötven család dolgozott nála, ezzel megalapítva a máig is itt jellemző kistermelői kultúrát. A kertészetet saját gazdaiskolájukban oktatták egészen az ötvenes évek elejéig. Később a helyi termelősövetkezetben és kiskertekben folytatódott a cseresznyetermesztés, amely a hetvenes évekre fokozatosan visszafejlődött. Jelenleg kiscgazdaságokban, házi kertekben folytatódik a régi hagyomány.

„A nagyörűi ember a homoki gyümölcsös nélkül fél ember”. „A cseresznyének olyan a gyökere, hogy **annyi terület kell neki lefelé, mint amekkora a lombkorona és a homok erre alkalmas**. Emellett meleget ad, mert a Nap könnyen átforrósítja. A téjesítés idején volt egy egyezés, mely szerint megtarthatják az emberek a cseresznyéseiket, ha belépnek a termelősövetkezetbe, ezért maradhatott meg a termesztés tömeges jellege. Ma is, szinte minden család érintett benne, és a gyümölcs ezért jelenik meg ilyen erősen a falu kultúrájában (még Nagyörű címerében is).” „A történelmi cseresznyés **két homokdűlőn** áll, ott akár 100 éves fákat is láthatunk. A terület sajátossága a birtokszerkezet, **a családias jellegű kert**, amelyek mindegyike magán viseli a tulajdonos jellemvonását. Már az 1970-es években Svédországba exportáltak innen, később jöttek ide nyugatról, akár Svájcból is, hogy ellessék a termesztés titkát. Forrás: <http://www.turistamagazin.hu/oda-a-nagykorui-cseresznyehoz.html?kezd=45>; 2016. április 22.

6.2 A termék sajátosságai:

A „Nagykörüi ropogós cseresznye” ötvözi a 100 évvel ezelőtti fajták legjobb tulajdonságait. Az akkori besorolás szerint ugyanis két csoport létezett: a hosszú szárú, puha gyümölcsű, fekete húsú édes, valamint a másik rövidebb szárú, nagyobb szemű, világos húsú és jobban eltartható. A „Nagykörüi ropogós cseresznye” hosszú szárú, sötét színre érő, nagyméretű (leginkább 30 mm körüli), jó konzisztenciájú és jó cukor/sav harmóniát mutató gyümölcs.

A Nagykörüi ropogós cseresznye két hétig is frissen tartható hűtőszekrényben, kemény húsa miatt jól szállítható. Mérete, állaga, eltarthatósága különösen kiemeli a hasonló gyümölcsök közül. Emellett a több évtizedes egységes növényvédelemnek köszönhetően sikerült hatékonyan védekezni a cseresznyelég ellen, ezért ez a cseresznye a cseresznyelég kártékony hatásától mentes.

6.3 A kapcsolat:

A „Nagykörüi ropogós cseresznye” OFJ elismerése iránti kérelem alapjául a fogyasztók által a termék **hírnevéhez** társított jellemzők szolgálnak: a gyümölcs szabályos szív alakja; sötét húsa; nagy mérete; jó konzisztenciája és jó cukor/sav aránya.

Nagykörü cseresznyéjéről híres. A Körüi-medence közepén fekvő település büszkesége Magyarország legnagyobb cseresznyése, amely több mint 200 hektáron terül el.

A cseresznye számára oly kedvező talaj és éghajlati feltételek már a középkorban is megvoltak a Körüi-medencében. A török uralom alatt a rendszeres, nagy, közösségi munkát igénylő ártéri gazdálkodás sok hiányt szenvedett. Nem tudták maradéktalanul elvégezni a medencébe ki-be áramló víz útjának karbantartását, így sok terület feliszapolódott. Növények termőhelyei váltak alkalmatlanná a további termelésre. A hosszú kényszer, távollét alatt megfogyatkozott a falu lakossága.

A XVII. sz. 90-es évtizedének elején a visszatért lakosság, néhány jobbágygazda, folytatta elődei tevékenységét helyreállították az ártéri gazdálkodás kulcsfontosságú helyeit, a fokokat, az átfolyókat, és folytatták a foki gazdálkodást.

1751-ben Orczy Lőrinc “szőlő földet” adományozott a körüi gazdáknak szőlő és gyümölcs telepítésre. Ezeket a földeket a Körüi-medence terméketlen homokhátain mérték ki. Az adományozás feltételei között szerepelt a kertek körül kerítése, és jó karban tartása. Zártak lettek a gyümölcsöskertek. Megjelent tehát Kürüben (Nagykörü régies neve) a kerti szőlő és gyümölcsstermesztés.

A XIX. századra a jobbágygazdák közül mintegy 35-40 telkes gazda homoki kerttulajdonos is volt. Kertjeikben a gyümölcsfák sorában ott volt a cseresznyefa is, amelyet az ártéri termőhelyről hoztak át a gazdák.

1845-ben született Petrovay György – Petrovay László földbirtokos fia –, aki 1870-ben, örökölt birtokán gyümölcsöst és faiskolát létesített. A 25 éves fiatalember tanulmányait hagyta abba, és vetette magát a gyümölcsstermesztő kertészet tudományának és gyakorlatának a megismerésébe. Környezetében, a Körüi-medencében ekkor már sok szépen fejlett gyümölcskert volt. Az Orczy-féle adományozás óta 120 év telt el, és természetesen az apai birtokon is ott voltak a gyümölcsfák. De ő tudományosan tervezett kertet épített és gondozott. Tapasztalatait feljegyezte, összehasonlító elemzést és nemesítő munkát is végzett. A 25 holdas kert szépen fejlődött, s termékeivel hamarosan jelentkezett a piacon. Életképes csemetéket,

termékeny oltóanyagot szállított megrendelőinek. Törekvése az volt, hogy a Magyarországon akkor fellelhető minden fajta megtalálható legyen kertjében.

Petrovay György a körüi határban lévő minden bogyós és csonthéjas gyümölcsöt begyűjtött. Ezek között ott voltak a *Nagy Kürüi névvel nevezett fajták is*. Az 1880-as években készült az a fa-leltár, amelyben 65 cseresznye fajta között egy *Nagy Kürüi korai és egy Nagy Kürüi ropogós is szerepel*, megjelölve származásuk, a szaporítóanyag beszerzési helye is.

Az európai hírűvé vált Nagykörüi ropogós cseresznye tehát a XIX. sz. harmadik harmadában létesített kerttel "egydős".

A kertészet kisugárzott. A gazdák saját kertjeikben igyekeztek megvalósítani a látottakat. Az eddigi gyümölcsstermesztő kertészkedés a gazdaemberek szakmájává vált. A szakember utánpótlás a Petrovay kertben tanult úgy, hogy ott napszámosként dolgozott. Másrészt az iskoláskorúak körében is elkezdődött a "kertészeti oktatás".

A kis parcellák árutermelése jelentős lett. A család szükségletét meghaladó mennyiséget eladták. A piacképes áru értékesítése a családok jelentős bevételi forrásává vált, amelyre volt is kereslet a jázsági és a tiszántúli településeken.

A megtermelt, jó minőségű áru szaporodott, a piac szélesedett, a körüi cseresznye hírneve nőtt. A XX. század harmincas évtizede volt a legvirágzóbb időszak. A körüi cseresznye az exportálás révén európai hírűvé vált. Forrás: <http://nagykoru.hu/cseresznye-2/>

A Nagykörűn 1996 óta minden év júniusában megrendezésre kerülő Nagykörüi Cseresznyefesztivál a cseresznye érésének ünnepe, amely az évek során hagyományos, nagyszabású, nagy látogatottságú rendezvényé nőtte ki magát.

7. ELLENŐRZŐ SZERV

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatala Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály

5000 Szolnok, Verseghy u. 9.

Telefon: 56/795-946

Fax: 56/424-744

E-mail: szolnok.jarasihivatal@jasz.gov.hu

Web: <http://www.kormanyhivatal.hu/hu/jasz-nagykun-szolnok/hirek/jasz-nagykun-szolnok-megyei-kormanyhivatal-szolnoki-jarasi-hivatala>

8. EGYEDI CÍMKÉZÉSI ELŐÍRÁSOK

A jelölés a jogszabályokban előírtakon kívül a következőket tartalmazza:

- a megnevezést: „Nagykörüi ropogós cseresznye”
- „oltalom alatt álló földrajzi jelzés” vagy OFJ megjelölést és a kapcsolódó uniós szimbólumot (az uniós bejegyzést követően).

A megjelöléseket csomagolási egységenként kell elhelyezni.

9. ELLENŐRZÉSI RENDSZER

A termék lényeges tulajdonságainak és előállítási módjának ellenőrzésére vonatkozó minimumkövetelmények és eljárások az alábbi táblázatban kerültek összefoglalásra:

Ellenőrzési fázis	Minimumkövetelmények	Az ellenőrzés módja/módszere, gyakorisága
Termőhely	Termőkörzeten belüli termelők /termés nyilvántartása	Éves felülvizsgálata a termelői nyilvántartásnak, aktualizálás
Termesztés	Termesztési feltételek betartása	Évente 2-3 alkalommal kerteszemle a nyilvántartásban szereplő tagok kertjeiben, a felmerülő problémák megbeszélése. Ahol van Gazdálkodási napló, annak ellenőrzése.
Növényvédelem	Növényvédelmi technológia betartása	Permetezési naplók ellenőrzése beszállítás előtt. Termékminta vétele szűrőpróba szerint szermaradék vizsgálatra.
Betakarítás	Nyomon-követhetőség biztosítása	Beszállítói lista rendszeres frissítése, felülvizsgálata. A beérkező termék azonosítása, nyomon követése.
Áruvá készítés, csomagolás	Válogatási/osztályozási követelmények betartása (évente és vevőnként változó)	Betakarításnál folyamatosan, rekeszenként

10. MELLÉKLETEK

Gazdák regisztrációs listája

11. IRODALOM

Hagyományok-Ízek-Régiók Magyarország hagyományos és tájjellegű mezőgazdasági és élelemiszer-ipari termékeinek gyűjteménye, 2002. kiadás, I. kötet, 315-317. oldal;

Kónya Ferenc ny. tanár: Adalékok Nagykörű történetéhez (1988. magánkiadás, Nagykörű IKTSz Könyvtár);

Sziráki Sándor ny. tanár, helytörténész: Petrovay György, egy országos hírű nagykörűi kertész és történész élete és munkássága (2002., kiadó: Nagykörű Község Önkormányzata);

Sziráki Sándor ny. tanár, helytörténész: Kürü monográfia (2010., kiadó: Nagykörű Község Önkormányzata);

Dr. Surányi Dezső történeti ökológus, botanikus, MTA doktora, címzetes egyetemi tanár (Ceglédi Gyümölcskutató Intézet) tudományos kutatásai; a Nagykőrüi cseresznyéről készített összegzése (2015.) mellékelve.

<http://www.turistamagazin.hu/oda-a-nagykorui-cseresznyehez.html?kezd=45>

<http://nagykoru.hu/nagykoru-tortenete/>

<http://nagykoru.hu/tortenet/>

<http://nagykoru.hu/cseresznye-2/>

<http://mertutaznijo.cafeblog.hu/2015/11/08/nagykoru-magyarorszag-cseresznyeskertje/>

http://hvg.hu/gazdasag/20150623_A_romanok_ehetik_meg_a_nagykorui_cseresznyet/

<http://kertlap.hu/korai-gyumolcsunk-cseresznye/>

EGYSÉGES DOKUMENTUM

„Nagykőrüi ropogós cseresznye”

EU-szám:

OEM ()

OFJ (X)

1. **Elnevezés (OEM vagy OFJ)**
„Nagykőrüi ropogós cseresznye”
2. **Tagállam vagy harmadik ország**
Magyarország
3. **A mezőgazdasági termék vagy élelmiszer leírása**
 - 3.1. **A termék típusa [a XI. mellékletben szereplő felsorolás alapján]**
1.6. osztály: Gyümölcs, zöldségfélék és gabonafélék, frissen vagy feldolgozva
 - 3.2. **Az 1. pontban szereplő elnevezéssel jelölt termék leírása**
A „Nagykőrüi ropogós cseresznye” oltalom alatt álló földrajzi jelzés (OFJ) használatára „Petrovay ropogós” tájfajta, valamint a Badacsonyi óriás, Bigarreau Burlat, Carmen, Jaboulay, Hedelfingeni óriás cseresznyefajták és Germesdorfi és regisztrált változatainak friss fogyasztásra, illetve feldolgozásra szánt gyümölcssei jogosultak.
A „Nagykőrüi ropogós cseresznye” OFJ termék az alábbi minőségi jellemzőkkel rendelkezik:
 - méret: nagy vagy igen nagyméretű, a szemek átmérője 26-38 mm közötti, tömegük a gyümölcsberakódástól függően 10-13 g,
 - alak: szabályos szív alakú, kocsánya középhosszú vagy hosszú, szárazon válik el a gyümölcstől,
 - héj: erős, rózsaszín majd élénkpiros, bíborvörös és az érés végén szinte teljesen fekete,
 - gyümölcshús: kemény, ropogós. Jól szállítható és a tárolást is jól bírja.
A gyümölcs az érés korai szakaszától kezdve a meszes altalajú löszös homokrétegnek köszönhetően rendkívül karakteres, csak a nagykőrüi termőtájra jellemző komplex aromájú, intenzív íz világú, amelyben ideálisan keveredik a sav – cukor arány, emellett kellemes, zamatanyagokban dús és jó konzisztenciájú.
- 3.3. **Takarmány (kizárólag állati eredetű termékek esetében) és nyersanyagok (kizárólag feldolgozott termékek esetében)**
--
- 3.4. **Az előállítás azon műveletei, amelyeket a meghatározott földrajzi területen kell elvégezni**
Az „Nagykőrüi ropogós cseresznye” előállításának valamennyi szakaszát, egészen a termék kiszerezéséig, kizárólag a 4. pontban meghatározott földrajzi területen kell végezni.
- 3.5. **A bejegyzett elnevezést viselő termék szeletelésére, aprítására, csomagolására stb. vonatkozó egyedi szabályok**
A kiszerezések súlya 250 g és 10 kg közötti, a termék fa, karton, műanyag vagy légáteresztő fólia

csomagolásban kerül forgalomba.

A csomagolás a gyümölcs tulajdonságainak és épségének megőrzéséhez megfelelő körülmények biztosítása mellett történik.

A „Nagykörüi ropogós cseresznye” csomagolását, illetve kiszerezését a termék származási helyén kell végezni a gyümölcs friss voltának és épségének megőrzése, valamint a minőségromlás elkerülése érdekében.

3.6. A bejegyzett elnevezést viselő termék címkézésére vonatkozó egyedi szabályok

4. A földrajzi terület tömör meghatározása

A „Nagykörüi ropogós cseresznye” előállítási területe Jász-Nagykun-Szolnok megyében, a Szolnoki kistérség területén található Nagykörű közigazgatási határán belül történik.

5. Kapcsolat a földrajzi területtel

Nagykörű cseresznyéről híres. A Körüi-medence közepén fekvő település büszkesége Magyarország legnagyobb cseresznyése, amely több mint 200 hektáron terül el.

A cseresznye számára oly kedvező talaj és éghajlati feltételek már a középkorban is megvoltak a Körüi-medencében. A török uralom alatt a rendszeres, nagy, közösségi munkát igénylő ártéri gazdálkodás sok hiányt szenvedett. Nem tudták maradéktalanul elvégezni a medencébe ki-be áramló víz útjának karbantartását, így sok terület feliszapolódott. Növények termőhelyei váltak alkalmatlanná a további termelésre. A hosszú kényszer, távollét alatt megfogyatkozott a falu lakossága.

A XVII. sz. 90-es évtizedének elején a visszatért lakosság, néhány jobbágygazda, folytatta elődei tevékenységét helyreállították az ártéri gazdálkodás kulcsfontosságú helyeit, a fokokat, az átfolyókat, és folytatták a foki gazdálkodást.

1751-ben Orczy Lőrinc “szőlő földet” adományozott a körüi gazdáknak szőlő és gyümölcs telepítésre. Ezeket a földeket a Körüi-medence terméketlen homokhátain mérték ki. Az adományozás feltételei között szerepelt a kertek körül kerítése, és jó karban tartása. Zártak lettek a gyümölcsöskertek. Megjelent tehát Kürüben (Nagykörű régies neve) a kerti szőlő és gyümölcstermesztés.

A XIX. századra a jobbágygazdák közül mintegy 35-40 telkes gazda homoki kerttulajdonos is volt. Kertjeikben a gyümölcsfák sorában ott volt a cseresznyefa is, amelyet az ártéri termőhelyről hoztak át a gazdák.

1845-ben született Petrovay György – Petrovay László földbirtokos fia –, aki 1870-ben, örökölt birtokán gyümölcsöst és faiskolát létesített. A 25 éves fiatalember tanulmányait hagyta abba, és vetette magát a gyümölcstermesztő kertészet tudományának és gyakorlatának a megismerésébe. Környezetében, a Körüi-medencében ekkor már sok szépen fejlett gyümölcskert volt. Az Orczy-féle adományozás óta 120 év telt el, és természetesen az apai birtokon is ott voltak a gyümölcsfák. De ő tudományosan tervezett kertet épített és gondozott. Tapasztalatait feljegyezte, összehasonlító elemzést és nemesítő munkát is végzett. A 25 holdas kert szépen fejlődött, s termékeivel hamarosan jelentkezett a piacon. Életképes csemetéket, termékeny oltóanyagot szállított megrendelőinek. Törekvése az volt, hogy a Magyarországon akkor fellelhető minden fajta megtalálható legyen kertjében.

Petrovay György a körüi határban lévő minden bogyós és csonthéjas gyümölcsöt begyűjtött. Ezek között ott voltak a Nagy Kürüi névvel nevezett fajták is. Az 1880-as években készült az a fa-leltár, amelyben 65 cseresznye fajta között egy Nagy Kürüi korai és egy Nagy Kürüi ropogós is szerepel, megjelölve származásuk, a szaporítóanyag beszerzési helye is.

Az európai hírűvé vált Nagykörüi ropogós cseresznye tehát a XIX. sz. harmadik harmadában létesített kerttel “egyidős”.

A kertészet kisugárzott. A gazdák saját kertjeikben igyekeztek megvalósítani a látottakat. Az eddigi gyümölcstermesztő kertészkedés a gazdaemberek szakmájává vált. A szakember utánpótlás a Petrovay kertben tanult úgy, hogy ott napszámosként dolgozott. Másrészt az

iskoláskorúak körében is elkezdődött a “kertészeti oktatás”.

A kis parcellák árutermelése jelentős lett. A család szükségletét meghaladó mennyiséget eladták. A piacképes áru értékesítése a családok jelentős bevételi forrásává vált, amelyre volt is kereslet a járszági és a tiszántúli településeken.

A megtermelt, jó minőségű áru szaporodott, a piac szélesedett, a körüi cseresznye hírneve nőtt. A XX. század harmincas évtizede volt a legvirágzóbb időszak. A körüi cseresznye az exportálás révén európai hírűvé vált.

A géntechnológiai hatóság közleménye engedély tervezeteknek társadalmi konzultáció érdekében történő közzétételéről

A Debreceni Egyetem Agrár Kutatóintézetek és Tangazdaság Nyíregyházi Kutatóintézet (4400 Nyíregyháza, Westsik Vilmos utca 4-6.; a továbbiakban: Kérelmező) kérelmére, géntechnológiával módosított szervezetek 1. biztonsági elszigetelési osztályba sorolt zárt rendszerben történő felhasználását – a Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) GA2017-21 számú véleményének, valamint az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet (a továbbiakban: egészségügyi szakhatóság) OGYEI/49508-2/2017. számú szakhatósági állásfoglalásának figyelembevételével - a vonatkozó jogszabályokban, valamint a kérelemben foglaltak betartása mellett

e n g e d é l y e z e m .

Géntechnológiával módosított szervezetek zárt rendszerű felhasználása a Debreceni Egyetem Agrár Kutatóintézetek és Tangazdaság Nyíregyházi Kutatóintézet a TMF/809-13/2017. ügyiratszámú határozattal engedélyezett 2. biztonsági elszigetelési szintű géntechnológiai módosítást végző létesítménynek ezen határozatban megjelölt helyiségeiben engedélyezett.

Felhasználható szervezetek:

- négysoros árpa (*Hordeum vulgare subsp. vulgare convar. vulgare*)
- őszi búza (*Triticum aestivum* L.)
- OneShot TOP10 *Escherichia coli*
- *Agrobacterium tumefaciens* EM LBA4404 törzse

Az egészségügyi szakhatóság a géntechnológiai tevékenység engedélyezéséhez előírások nélkül hozzájárult.

A Kérelmező az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése alól mentesül.

A jelen határozattal engedélyezett tevékenység ellenőrzése érdekében, jogerős határozatom másolati példányait tájékoztatásul megküldöm a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 28. §-ában meghatározott hatóságoknak.

Határozatom a közléssel jogerős, ellene közigazgatási úton jogorvoslatnak helye nincs. A határozat bírósági felülvizsgálatát – jogszabálysértésre hivatkozással – a közléstől számított 30 napon belül keresettel lehet kérni a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól. A keresetlevelet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak kell címezni, de Hatóságomnál kell három példányban benyújtani vagy ajánlott küldeményként postára adni. A pert a bíróság tárgyaláson kívül bírálja el, a felek

bármelyikének kérelmére azonban tárgyalást tart. Tárgyalás tartását az ügyfél a keresetlevélben kérheti, ennek elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Kérelmező 2017. július 6. napján géntechnológiával módosított szervezetek 1. biztonsági elszigetelési osztályba sorolt zárt rendszerben történő felhasználása tárgyában kérelmet nyújtott be Hatóságomhoz.

Az engedély iránti kérelmet a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény (a továbbiakban: Gtv.) 8. §-a, a géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjéről, valamint az eljárás során az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásról szóló 132/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2. §-a alapján megvizsgáltam és megállapítottam, hogy a Kérelmező által benyújtott dokumentáció megfelel a jogszabályi előírásoknak.

Az engedélyezés iránti dokumentációkat szakhatósági állásfoglalás céljából az egészségügyi szakhatóság részére TMF/809-5/2017 ügyiratszámom, bizottsági véleményezés céljából a Bizottság részére TMF/809-6/2017 ügyiratszámom 2017. augusztus 17. napján megküldtem.

A Bizottság a kérelmet a 2017. augusztus 25. napján megtartott ülésén megtárgyalta. A Bizottság a GA2017-21 számú véleményében kiegészítő feltételek előírását javasolta.

Tárgyi ügyben az egészségügyi szakhatóság OGYÉI/49508-2/2017. ügyiratszámú 2017. november 6. napján érkezett állásfoglalásában a kérelemben jelölt géntechnológiai tevékenység engedélyezéséhez előírások nélkül hozzájárult.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntöttem.

Az ügyintézési határidő a Gtv. 9. § (1) bekezdése alapján 90 nap. Az ügyintézési határidőbe a szakhatósági eljárás időtartama, valamint a társadalmi konzultáció lefolytatásának időtartama a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 33. § (3) bekezdésének d) pontja és a Gtv. 9.§ (5) bekezdése alapján nem számít bele.

A Kérelmező az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdésének c) pontja alapján mentesül az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése alól.

Határozatomat a Gtv. 3. §, 4. § (1) bekezdésének b) pontja, 8. § (1) bekezdése, 8/A. §, 9.§ (1)-(6) bekezdései, a Rendelet 1. § (1) bekezdése b) pontja, 2. §-a, a géntechnológiai tevékenységre vonatkozó nyilvántartás és adatszolgáltatás rendjéről, valamint a géntechnológiai tevékenységhez szükséges engedély iránti kérelemhez csatolandó dokumentációról szóló 82/2003. (VII. 16.) FVM rendelet 1. § - 2. §-a, a humán-egészségügy, humán gyógyszergyártás területén, és az emberi testtel közvetlenül érintkező vegyi anyagok esetében géntechnológiai tevékenység végzését engedélyező géntechnológiai hatóság, valamint a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területén, illetve egyéb ipari célú felhasználás esetében géntechnológiai tevékenység végzését engedélyező eljárásban közreműködő géntechnológiai szakhatóság kijelöléséről szóló 14/2008. (IV. 17.) EüM rendelet 1. § (1) bekezdése, valamint a Ket. 71. § (1) bekezdése és 72. § (1) bekezdése alapján hoztam meg.

A jelen határozat elleni fellebbezés lehetőségét a Gtv. 3. § (4) bekezdése és a Ket. 100. § (1) bekezdés a) és d) pontjai zárják ki, a döntés bírósági eljárás keretében történő felülvizsgálatának lehetőségét a Ket. 100. § (2), továbbá 109. § (1) bekezdése a) pontja valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III.

törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) és 338. § (1)-(2) bekezdései biztosítják. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság illetékessége a Pp. 326. § (7) bekezdésén alapul.

Hatáskörömet és illetékességemet a Rendelet 1. § (3) bekezdése, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (IV.6.) Korm. rendelet 65. §-ának 9. pontja alapozza meg.

Kiadmányozási jogom a központi államigazgatási szervekről valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 5. § (3) bekezdésén, valamint a Földművelésügyi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2017. (IV.28.) FM utasítás mellékletének 87. § (1) bekezdésén és 2. függelékének 4.2.5. pont 3. alpont a) pontján alapul.

A génállomány forrásai, a használt recipiens, donor, illetve szülő mikroorganizmusok, a használt gazda-vektor rendszer:

Befogadó szervezetek:

- négysoros árpa (*Hordeum vulgare subsp. vulgare convar. vulgare*)
- őszi búza (*Triticum aestivum* L.)
- OneShot TOP10 *Escherichia coli*
- *Agrobacterium tumefaciens* EM LBA4404 törzse

Donor szervezetek és vektorok:

- *Penicillium chrysogenum*
- *Escherichia coli*
- *Agrobacterium tumefaciens* baktérium GV3101 törzse

A munka céljai, a módosításokba bevont génállományok tervezett funkciói:

A *Penicillium chrysogenum* gomba által termelt antifungal fehérjét (PAF, UniProtKB: Q01701) kódoló gént (paf, ORF name: EN45_043640) felszaporítása. Mindkét növény esetében *in vitro* embriókultúrából indított kalluszokat használnak fel géntranszformációs célokkal. A keletkezett géntechnológiával módosított növényi szervezeteket kísérleti céllal zárt rendszerű felhasználásra hasznosítanak *in vitro* sejtkultúrákban, valamint *in vivo* zárt rendszerű ellenőrzött klímakamrákban.

Kockázatértékelés összefoglalása:

A felhasznált szervezetek normál körülmények között stabilak.

Ökológiai szempontból nincs ismert ökotoxicitás vagy mobilitás. Biológiai magától lebomlóak. Biológiai nem halmozódnak fel. A helyi szabályozásnak (Debreceni Egyetem Veszélyeshulladékok Gyűjtési Szabályzata) megfelelően kell megsemmisíteni. Az ENSZ szerinti megfelelő (IATA) szállítási szabályozás szempontjából nem minősülnek veszélyesnek.

Hulladékkezelésre vonatkozó információk:

Zárt rendszerű felhasználás során EWC 02 01 08 veszélyes anyagokat tartalmazó, agrokémiai hulladéknak minősülnek a GMO szennyezett termékek. Gyűjtésüket telephelyen kialakított zárt veszélyes hulladéktároló szobában badellákban végezzük el, elszállításukat, valamint megsemmisítésüket pedig egy erre szakosodott cég végzi el pirolitikus eljárással, égetéssel. A GMO-val szennyezett terméket és műanyagárukat a Debreceni Egyetem Veszélyes Hulladékok Gyűjtési Szabályzatának pontjai szerint járnak el.

